

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра кібернетики та інформатики

”Затверджую”
Завідувач кафедри

«21» 09 2020 р.
Агаджанова (С.В.Агаджанова)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ(СИЛАБУС)

Електронне урядування

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітня програма: ОП «Публічне управління та адміністрування»

Факультет: *економіки і менеджменту*

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни *Електронне урядування* для студентів спеціальності *281 Публічне управління та адміністрування*.

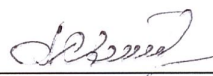
Розробник: *доцент, кандидат технічних наук Агаджанова С.В.*

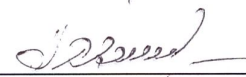
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри *кібернетики та інформатики*.
Протокол від "17" 09 2020 року № 2

Завідувач кафедри (Агаджанова С.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) (Славкова О.П.)

Декан факультету (Строченко Н.І.)

Декан факультету (Строченко Н.І.)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації (Т. Баранік)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 21.09. 2020 р.

© СНАУ, 2020 рік

© Агаджанова С.В., 2020 рік

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра кібернетики та інформатики

**”Затверджую”
Завідувач кафедри**

«___» _____ 2020 р.

_____ (С.В.Агаджанова)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ(СИЛАБУС)

Електронне урядування

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітня програма: ОП «Публічне управління та адміністрування»

Факультет: *економіки і менеджменту*

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни *Електронне урядування* для студентів спеціальності *281 Публічне управління та адміністрування*.

Розробник: *доцент, кандидат технічних наук Агаджанова С.В.*

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри *кібернетики та інформатики*.
Протокол від "17" 09__2020 року № 2_

Завідувач кафедри _____ (Агаджанова С.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) _____ (Славкова О.П.)

Декан факультету _____ (Строченко Н.І.)

Декан факультету _____ (Строченко Н.І.)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації _____ (_____)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2020 р.

© СНАУ, 2020 рік

© Агаджанова С.В., 2020 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування (шифр і назва)	За вибором	
Модулів – 2	Спеціальність(професійне спрямування): 281 Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 2		2020-2021-й	2020-2021-й
		Курс	
		-	2м
		Семестр	
		-	3-й
Загальна кількість годин - /120		Лекції	
		-	8 год.
		Практичні, семінарські	
		-	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		-	106 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю:	
		-	залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для заочної форми навчання - 12,0/88,0 (14/106)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є інформаційні системи та технології які застосовуються в державному та публічному управлінні установ та організацій.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування комплексу професійної компетентності, щодо системи електронного урядування з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій, за для покращення рівня і якості державних послуг громадянам і подальшого інноваційного розвитку публічної служби; ознайомлення з електронним урядуванням, основними поняттями цього курсу, нормативно-правовою базою з питань електронного урядування, сутністю, принципами, функціями, етапами впровадження та основними проблемами, пов'язаними з цим процесом.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування сучасних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок з електронного урядування, налагодження ефективних комунікацій з метою кращої підготовки до співробітництва та взаємодії в інформаційному суспільстві та суспільстві знань;
- формування навичок самостійної роботи з традиційною літературою та джерелами в Інтернеті;
- розвиток логічного та аналітичного мислення;
- вироблення вміння застосовувати у професійній діяльності основні методи і принципи електронного урядування;
- придбання практичних навичок з надання адміністративних послуг в системі електронного урядування.

Вивчення навчальної дисципліни “*Електронне урядування*” передбачає формування у студентів **компетентностей:**

№	Вид програмних компетентностей	Програмна компетентність	Шифр
	Загальні		
1		Здатність оперувати системою теоретичних знань, практичних вмінь і навичок щодо використання в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної основ прикладної економіки, консалтингу, адміністративного права, методів організації ефективного господарювання на рівні основної ланки суспільного виробництва і підприємства для вирішення конкретних економічних завдань на сучасному етапі розвитку економіки.	П1
2		Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК 1
3		Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями, генерувати нові ідеї.	ЗК 2
4		Знання та розуміння предметної сфери фахової діяльності	ЗК 4
5		Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях, вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення.	ЗК 5

6		Здатність до проведення досліджень, пошуку, оброблення та проведення аналізу інформації.	ЗК 6
7		Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій, економіко-математичних моделей та методів, пакетів прикладних програм.	ЗК 7
8		Здатність працювати в команді та автономно, навички міжособистісної взаємодії.	ЗК 9
	Спеціальні		
2		Здатність аналізувати вплив нормативно-правових актів на процеси публічного управління та адміністрування у межах своєї компетенції.	ФК 2
		Здатність розробляти статuti, положення та посадові інструкції у межах виконання адміністративних функцій, прогностичні та програмні документи економічного та соціального розвитку об'єкта управління, пропозиції з удосконалення роботи місцевих органів влади.	ФК 4
		Здатність забезпечити функціонування інформаційно-комунікативної системи органу влади та реалізацію заходів щодо запровадження електронного урядування в публічній сфері.	ФК 6
		Здатність готувати звіти про виконання планових показників розвитку, роботи господарчих та управлінських структур на основі методів статистичного аналізу даних, результатів соціологічних і маркетингових досліджень.	ФК 10
		Здатність коригувати цілі діяльності та структуру адміністративної служби з метою підвищення ефективності її діяльності.	ФК 12

2.3. Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Електронне урядування» студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Збирати, аналізувати, використовувати, упорядковувати забезпечувати співвідношення та інтерпретувати інформацію стосовно розроблення та реалізації стратегії розвитку держави, регіону, галузі під час здійснення професійної діяльності.	ПРН 2
2	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань адміністративної діяльності.	ПРН 3
3	Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям в сфері публічного управління.	ПРН 8
4	Підвищувати рівень особистої професійної підготовки.	ПРН 12
5	Виконувати функціональні обов'язки в групі під керівництвом лідера, мотивувати людей приймати нестандартні управлінські рішення.	ПРН 15

2. Програма навчальної дисципліни

(знаходиться на апробації, затверджена рішенням кафедри кібернетики та інформатики Протокол №2 від 17.09.2020р.)

Змістовий модуль 1. Основні поняття.

Тема 1. Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування. Етапи впровадження електронного урядування.

Категорійно-понятійний апарат електронного урядування. Державна політика розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування. Передумови електронного урядування в Україні. Мета, основні цілі та завдання електронного урядування в Україні, базові принципи впровадження. Організаційні та технологічні основи електронного урядування.

Тема 2. Електронна демократія та електронна держава. Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії.

Демократія як політичний режим: поняття і принципи. Електронна демократія: поняття, суть, цілі, особливості. Основні переваги е-демократії. Елементи електронної демократії. Сектори і інструменти електронної демократії. Етапи становлення електронної демократії. Пріоритетні напрями розвитку електронних консультацій з громадянами. Інформаційна взаємодія органів влади і зацікавленої громадськості. Електронне голосування: поняття, суть, переваги. Електронний парламент: поняття, суть, принципи діяльності, мотиви впровадження. Інформаційна інфраструктура. Веб-сторінки в парламентській діяльності. Створення парламентських баз даних. Методи спілкування парламентарів і парламентських структур з громадянами. Цифрова нерівність привпровадженні системи електронного управління: поняття, причини виникнення, напрями подолання.

Змістовий модуль 2. Міжнародний та вітчизняний досвід. Сучасні інформаційні технології електронного урядування.

Тема 3. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування.

Електронний уряд. Концепція здійснення державного управління, властива інформаційному суспільству. Можливості інформаційно-телекомунікаційних технологій і цінностях відкритого громадянського суспільства. Інформаційні технології в державному управлінні.

Тема 4. Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні. Концепції розвитку інформаційного суспільства в Україні. Концепція розвитку електронного урядування в Україні.

Поняття, принципи та інформаційно-технологічні аспекти електронного урядування. Нормативно-правове регулювання електронного урядування. Завдання та етапи впровадження електронного урядування. Архітектурні моделі електронного уряду. Основні проблеми впровадження електронного урядування в Україні.

Тема 5. Інформаційна інфраструктура електронного урядування. Упровадження систем електронного документообігу: робота з електронними

документами.

Управління електронними документами. Введення і перетворення документів. Організація зберігання електронних документів. Можливості пошуку електронних документів. Робота з вмістом електронного документа. Життєвий цикл і версії електронного документа. Організація колективної роботи з електронними документами.

Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування. Електронні адміністративні послуги.

Адміністративна послуга: поняття, основні ознаки, принципи надання, види. Електронні адміністративні послуги: базові поняття, сутність. Елементарні та композитні адміністративні послуги. Послуги для бізнесу. Послуги для громадян. Послуги органам влади. Досвід провідних країн світу з впровадження адміністративних послуг. Критерії оцінювання якості та стандартів надання адміністративних послуг в Україні та в країнах Європейського союзу. Проблеми надання адміністративних послуг в Україні. Основні напрями з удосконалення надання електронних адміністративних послуг в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Основні поняття. Міжнародний досвід.												
Тема 1. Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування. Етапи впровадження електронного урядування	-						2	2	-			
Тема 2. Електронна демократія та електронна держава. Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії	-	-		-			22	2	-			20
Разом за змістовим модулем 1							24	4	-			20
Модуль 2.												
Змістовий модуль 2. Міжнародний та вітчизняний досвід. Сучасні інформаційні технології електронного урядування.												
Тема 3. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування.							20	-	-			20
Тема 4. Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні. Концепції розвитку інформаційного суспільства в Україні. Концепція розвитку електронного урядування в Україні							24	2	2			20

Тема 5. Інформаційна інфраструктура електронного урядування. Упровадження систем електронного документообігу: робота електронними документами. 3							22	-	2			20
Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування. Електронні адміністративні послуги.							30	2	2			26
Разом за змістовим модулем 2							96	4	6			86
Разом за семестр							120	8	6			106

**6. Теми та план лекційних занять
(заочна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування. Етапи впровадження електронного урядування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категорійно-понятійний апарат електронного урядування. 2. Державна політика розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування. 3. Передумови електронного урядування в Україні. 4. Мета, основні цілі та завдання електронного урядування в Україні, базові принципи впровадження. 	2
2	<p>Тема 2. Електронна демократія та електронна держава. Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Демократія як політичний режим: поняття і принципи. 2. Електронна демократія: поняття, суть, цілі, особливості. 3. Основні переваги е-демократії. 4. Елементи електронної демократії. 5. Сектори і інструменти електронної демократії. 6. Етапи становлення електронної демократії. 7. Пріоритетні напрями розвитку електронних консультацій з громадянами. 	2
3	<p>Тема 3. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Електронний уряд. 2. Концепція здійснення державного управління, властива інформаційному суспільству. 3. Можливості інформаційно-телекомунікаційних технологій і цінностях відкритого громадянського суспільства. 4. Інформаційні технології в державному управлінні 	-
4	<p>Тема 4. Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні. Концепції розвитку інформаційного суспільства в Україні. Концепція розвитку електронного урядування в Україні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, принципи та інформаційно-технологічні аспекти електронного урядування. 2. Нормативно-правове регулювання електронного урядування. 3. Завдання та етапи впровадження електронного урядування. 4. Архітектурні моделі електронного уряду. 5. Основні проблеми впровадження електронного урядування в Україні. 	2
5	<p>Тема 5. Інформаційна інфраструктура електронного урядування. Упровадження систем електронного документообігу: робота з електронними документами.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Управління електронними документами. 2. Введення і перетворення документів. 3. Організація зберігання електронних документів. 4. Можливості пошуку електронних документів. 5. Робота з вмістом електронного документа. 6. Життєвий цикл і версії електронного документа. 	-

	7. Організація колективної роботи з електронними документами	
6	Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування. Електронні адміністративні послуги. 1. Адміністративна послуга: поняття, основні ознаки, принципи надання, види. 2. Електронні адміністративні послуги: базові поняття, сутність. 3. Елементарні та композитні адміністративні послуги. 4. Послуги для бізнесу. Послуги для громадян. Послуги органам влади. Досвід провідних країн світу з впровадження адміністративних послуг.	2
	Разом	8

8. Темі практичних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практична робота №1. Інформаційний портал, інформаційний ресурс, інформаційне середовище електронного управління, електронні адміністративні послуги, індекс готовності електронного уряду.	2
2	Практична робота №2. Електронна демократія та електронна держава. Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії.	2
3	Практична робота № 3. Системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування	2
	Разом	6

10. Самостійна робота (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Електронна демократія та електронна держава. Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії.	20
2	Тема 3. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування.	20
	Тема 4. Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні. Концепції розвитку інформаційного суспільства в Україні. Концепція розвитку електронного урядування в Україні.	20
3	Тема 5. Інформаційна інфраструктура електронного урядування. Упровадження систем електронного документообігу: робота з електронними документами.	20
	Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування. Електронні адміністративні послуги.	26
	Разом	106

11. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. *Словесні*: розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, робота з книгою (читання, конспектування, виготовлення таблиць, графіків).
- 1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація.
- 1.3. *Практичні*: лабораторний метод, практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

- 2.1. *Аналітичний*.
- 2.2. *Методи синтезу*.
- 2.3. *Індуктивний метод*.
- 2.4. *Дедуктивний метод*.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. *Проблемний* (чи проблемно-інформаційний)
- 3.2. *Частково-пошуковий (евристичний)*
- 3.3. *Дослідницький*
- 3.4. *Репродуктивний*
- 3.5. *Пояснювально-демонстративний*

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, самооцінка знань, використання навчальних та контролюючих тестів, використання конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, kahoot, Mind maps.

12. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС.
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
  - рівень знань, продемонстрований на практичних та лабораторних заняттях;
  - активність під час виконання завдання на занятті;
  - результати виконання та захисту лабораторних робіт;
  - експрес-контроль під час аудиторних занять;
  - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
  - оформлення рефератів, звітів;
  - результати тестування;
  - письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

13. Розподіл балів, які отримують студенти
Форма контролю - залік
(заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота						Разом за модулі	СРС	Сума
Змістовий модуль 1 - 35 балів		Змістовий модуль 2 –35 балів						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	70	30	100
15	15	5	5	10	15			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Агаджанова С.В. Електронне урядування(е-курс на платформі Moodle) точка доступу: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4330>

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Агармизян И. Мировой опыт реализации концепции электронного правительства [Електронний ресурс] / И. Агармизян. – Режим доступу : <http://www.microsoft.com/rus/docs/government/analytics/egovernment.doc>. – Назва з титул. екрану.
2. Ахрипська О. Електронна демократія в Україні. Що це? [Електронний ресурс] / Ахрипська О., Пестряков І., Хмара О. – Режим доступу : <http://ti-ukraine.org/news/4661.html>. – Назва з титул. екрану.
3. Баклан І. В. Електронний парламент: методологія прийняття рішень у процесі нормотворення / І. В. Баклан, Ю. М. Селін. – Юридична наука. – №1. – 2013. – С.13-20.
4. Блажієвська Н. Електронний уряд та інформатизація органів державної влади / Н. Блажієвська, Т. Береза. – Режим доступу :

<http://www.pravo.org.ua/word/50.doc>. – Назва з титул. екрану.

5. Гриднев В. В. Архивное: про термин – электронное правительство – подборка определений [Электронный ресурс] : Веб-сайт В. В. Гриднева / В. В. Гриднев. – Режим доступа : <http://www.gridnev.info/?p=64#more-64>. – Назва з титул. екрану.

6. Демкова М. Е-урядування [Електронний ресурс] : Потрал знань. Матеріали дистанційного курсу / М. Демков. – Режим доступа : <http://www.znannya.org/?view=concept:318>. – Назва з титул. екрану.

7. Державна інформаційна політика: [навч.-метод. посіб.] / уклад. В. Л.Савченко; Донецька обласна державна адміністрація, Донецький обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ, організацій. – Донецьк: 2009. – 27 с.

8. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : [Навч. посіб.] / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 176 с.

9. Клименко И. В. Проблемы внедрения информационной системы «электронное правительство» в государственное управление / И. В. Клименко, Г. С. Литвинов // Збірник наукових праць Української Академії державного управління при Президенті України: Сучасні проблеми державного управління / За заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К.: Вид-во УАДУ, 2003. – Вип.1. – С.98-105.

10. Клименко И. В. Технологии электронного управления [Текст] / Клименко И. В., Линьов К. О. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.

11. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві : [Моногр.] / П. С. Клімушин, А. О. Серенок. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ. – Магістр, 2010. – 312 с.

12. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.06.1996 р. – К.: Інформаційно-видавниче агентство «ІВА», 1996. – 52 с.

13. Концепція розвитку електронного урядування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://dki.org.ua/files/Concept-E-Government.doc>. – Назва з титул. екрану.

14. Мещеряков В.С. Електронна демократія [Електронний ресурс] / В. С. Мещеряков. – Режим доступа: <http://kds.org.ua/blog/elektronna-demokratiya>. – Назва з титул. екрану.

15. Про електронний цифровий підпис [Електронний ресурс] : Закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV. – Режим доступа : www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

16. Про електронні документи та електронний документообіг [Електронний ресурс] : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. – Режим доступа : www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

17. Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2004 р. № 326. – Режим доступа : www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

18. Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 р. № 1453. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

19. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах [Електронний ресурс]: Закон України від 31.05.2005 р. № 2594- IV. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

20. Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 р. № 208. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

21. Про інформацію [Електронний ресурс]: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657- XII. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

22. Про Концепцію Національної програми інформатизації [Електронний ресурс]: Закон України від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

23. Про Національну програму інформатизації [Електронний ресурс]: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

24. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки [Електронний ресурс]: Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

25. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 червня 1997 року «Про невідкладні заходи щодо впорядкування системи здійснення державної інформаційної політики та удосконалення державного регулювання інформаційних відносин»: Указ Президента України [Електронний ресурс]: від 21.07.1997 р. № 663/97. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

26. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 31 жовтня 2001 року «Про заходи щодо вдосконалення державної інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки України» [Електронний ресурс]: Указ Президента України: від 06.12.2001 р. № 1193/2001. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

27. Про Стратегію національної безпеки України [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 12.02.2007 р. № 105/2007. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

28. Про телекомунікації [Електронний ресурс]: Закон України від 18.09.2003 р. № 1280-IV. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. – Назва з титул. екрану.

29. Реализация проектов электронного правительства : мировой и отечественный опыт. – Режим доступу : <http://www.microsoft.com/rus/government/newsletters/issue>. – Назва з титул. екрану.

30. Роджерс Э. Коммуникации в организациях [Текст] / Э. Роджерс, Р. Агарвала-Роджерс ; Пер. с англ. – М. : Экономика, 1980. – 176 с.

31. Серенок А. О. Е-уряд: показник зрілості для України [Текст] / А. О. Серенок // Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду

удосконалення діяльності органів влади: матеріали III всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю, 26 листопада 2008 р. – Ч. I. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – С. 206-209.

32. Серенок А. О. Комплексний індекс показника готовності до електронного уряду [Текст] / А. О. Серенок // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ. – Магістр, 2009. – Вип. 2 (25). – С. 353-359.

33. Серенок А. О. Україна : індекс готовності до е-уряду [Текст] / А. О. Серенок // Державне управління та місцеве самоврядування: тези IX між нар. наук. конгресу, 26-27 березня 2009 р. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ – Магістр, 2009. – С. 43-44.

34. Шевчук О. Б. Електронний уряд [Текст] / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К.: Атлант UMS, 2002. – 173 с.

Додаткова

1. Глобальная инициатива по преодолению информационного неравенства. (ООН) [Електронний ресурс] <http://www.e-government.ru/pub/pravo/985430332.html>. – Назва з титул. екрану.

2. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій / Дзюба С. В., Жиляєв І. Б., Полумієнко С. К., Рубан І. А. та ін. ; за ред. А. І. Семенченка. – Київ : Арт-мастер, 2012. – 264 с.

3. Зейферт Д. Руководство по компьютеризации функций государственного управления: секторы, этапы, возможности и вызовы управления в режиме реального времени [Електронний ресурс] : Материалы Госдепартамента США / Д. Зейферт. – Режим доступу : <http://www.infousa.ru/information/rl31057.htm>. – Назва з титул. екрану.

4. Кільчицкий Є. Система електронного цифрового підпису [Електронний ресурс] / Кільчицкий Є. – Режим доступу : <http://softline.kiev.ua/document/54181;/05%20-%20Кильчицкий%20-%20Система%20цифровой%20подписи.pdf>. – Назва з титул. екрану.

5. Клименко І. В. Система електронного документообігу в державному управлінні : [Навч.-метод. посіб.] / Клименко І. В., Линьов К. О. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 32 с.

6. Мельник А. Ф. Державне управління : підручник / Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю.; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання, 2009. – 582 с..

7. Про створення електронної інформаційної системи «Електронний уряд України» [Електронний ресурс] : Проект постанови Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : <http://www.stc.gov.ua>.

8. Чукут С. А. Опорний конспект лекцій з курсу «Електронне урядування» [Текст] / С. А. Чукут, О. Б. Кукарін. – К.: Вид-во НАДУ, 2009. – 80 с.